

DIN ACTIVITATEA PENTRU RĂSPÎNDIREA CUNOȘTINȚELOR ȘTIINȚIFICE ȘI CULTURALE ÎN RÎNDUL POPULAȚIEI BUCUREȘTENE ÎNTRE ANII 1949—1964

de GELCU MAKSUTOVICI

În cadrul revoluției culturale — ca parte integrantă a construcției socialiste — cultura, devenită bun al maselor, cuprinde o sferă largă de activitate și o mare varietate de forme. Activitatea de răspîndire a cunoștințelor cultural-științifice, propaganda prin conferințe, a cunoscut o amploare deosebită, devenind problemă de stat. În acest scop, din inițiativa Partidului Muncitoresc Român a fost creată, în anul 1949, Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii (S.R.S.C.), care a avut un rol de seamă în viața politică și culturală a țării, într-o perioadă de mari prefaceri revoluționare și a cărei activitate formează în mare parte, obiectul studiului de față.

Inițiințarea acestei societăți s-a pus cu ocazia lucrărilor Congresului Intelectualilor din R.P.R., pentru pace și cultură, ținut la București, în martie 1949, cînd o delegație a muncitorilor din Capitală a adresat Congresului propunerea de a se crea o asociație de răspîndire a cunoștințelor științifice în rîndurile poporului muncitor, propunere aprobată cu însuflețire și trecută în Rezoluția votată de Congres în următoarea formulare: *„Ținînd seamă că știința este o armă puternică în lupta pentru apărarea păcii și construirea socialismului, Congresul își însușește propunerea delegației muncitorești din Capitală, de a constitui o asociație pentru răspîndirea științei în masele largi populare, de la orașe și sate“...¹.*

Trei luni mai tîrziu, în iunie 1949, această idee a fost concretizată în Decretul nr. 264 al Prezidiului Marii Adunări Naționale, care hotăra înființarea „SOCIETĂȚII PENTRU RĂSPÎNDIREA ȘTIINȚEI ȘI CULTURII“. Societatea era recunoscută ca persoană juridică de utilitate publică, condusă de un comitet format din 29 de membri, numit printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri, comitet care din sinul său își alege un președinte și trei vicepreședinți. Comitetul avea sarcina să elaboreze un statut al societății și să-l supună spre aprobare Consiliului de Miniștri iar

¹ Rezoluția votată de Congresul Intelectualilor din R.P.R. pentru Pace și Cultură : în „Scinteia“, nr. 1390 din 1 aprilie 1949, pag. 1.

din momentul aprobării statutului, se desființa vechea societate „Ateneul Român” — recunoscută persoană morală și juridică prin legea decretată în 1886 —, urmînd ca patrimoniul acesteia să treacă asupra Societății pentru Răspîndirea Științei și Culturii. (S.R.S.C.).

Astfel se crea, „un nou focar de răspîndire a cunoștințelor politice și științifice în masele poporului muncitor, o nouă și puternică armă de luptă împotriva obscurantismului, misticismului, superstițiilor și a rămășițelor și influențelor ideologiei reacționare imperialiste, o nouă armă de luptă pentru socialism și pentru pace”¹.

Spre deosebire de „Ateneul Român”, noua societate avea un caracter profund de masă, atît prin numărul celor chemați să facă expuneri, cit, mai ales, prin numărul celor ce veneau să le asculte. Un merit al noii societăți consta în faptul că își propunea să facă educația omului nou, în spiritul umanismului socialist, să pătrundă cit mai adînc în rîndul maselor populare, să găsească formele cele mai accesibile acestora. E drept că și în cadrul vechii societăți a „Ateneului Român” au existat personalități proeminente ale științei și culturii romînești, ca de exemplu : C. Esarcu, Dr. Gh. Marinescu, G. Enescu, Dr. Carol Davila, Gr. Racoviță, Urechia, Hajdeu, Em. Bacaloglu, Delavrancea, Vlahuță, Duiliu Zamfirescu ș.a., care au făcut expuneri cu caracter progresist, dar aceste expuneri erau puține și nu aveau un caracter de masă. Tradițiile progresiste ale acestei societăți au fost preluate și continuate la un nivel superior în raport cu sarcinile culturii socialiste.

Urmînd indicațiile leniniste privitoare la „luminarea acelor pe care capitalismul îi abrutiza și îi oprima” și în a da efectiv celor ce muncesc „posibilitatea de a se bucura cu adevărat de binefacerile culturii, civilizației și democrației”², partidul nostru a creat noua societate cu scopul de a răspîndi în mase cunoștințele științifice și culturale, de a explica pe înțelesul acestora fenomenele științifice cele mai esențiale. Important era faptul că pentru prima dată în țara noastră lua ființă o astfel de societate cu un larg caracter de masă.

În Statutul S.R.S.C., aprobat prin Hotărîrea Nr. 759 a Consiliului de Miniștri, în ședința din 15 iulie 1949, la primul punct se prevedea că : „Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii este o organizație care are drept scop răspîndirea cunoștințelor științifice și politice în masele largi ale poporului, combaterea obscurantismului, misticismului și superstițiilor, combaterea influențelor ideologice dușmane intereselor poporului muncitor, sub orice formă s-ar manifesta ele. Societatea își pune ca scop să antreneze în opera de răspîndire a culturii în popor cercurile largi ale intelectualilor din R.P.R.”³.

Intr-un timp scurt, S.R.S.C.-eul a reușit să antreneze un larg activ obștesc, format din oameni de știință și cultură, academicieni, cadre universitare și din învățămîntul mediu, cercetători, ingineri, medici, artiști, scriitori, cadre de vechi intelectuali alături de cei de formație nouă, toți animați de dorința participării la efortul general de culturalizare și educare a maselor, de a-și pune experiența și cunoștințele la dispoziția poporului.

¹ „Să ducem lumina științei și culturii în masele largi”; în „Scinteia”, nr. 1462 din 26 iunie 1949, pag. 1.

² V. I. Lenin, *Opere*, vol. 29, Ed. politică, București, 1959, p. 92.

³ S.R.S.C. — *Statut*, Ed. de Stat, 1949, pag. 7.

Din primul Comitet de conducere pe țară, făceau parte oameni de știință și cultură de mare prestigiu ca : Geo Bogza, P. Constantinescu-Iași, I. G. Maurer, I. Murgulescu, Traian Săvulescu ș. a. În calitate de președinte a fost ales Acad. Tr. Săvulescu, iar ca vicepreședinți ai Societății, P. Constantinescu-Iași, Al. Buican și I. G. Maurer.

Bucureștiul, ca cel mai însemnat centru cultural-științific al țării, era chemat în primul rînd, să răspundă acestei nobile misiuni, cu atît mai mult cu cît aici își desfășurau activitatea cele mai importante instituții și erau concentrate numeroase cadre cu o calificare superioară, din toate domeniile. Din rîndul muncitorilor bucureșteni pornise propunerea creerii noii societăți, aici își ducea activitatea Consiliul Central de Conducere și organele sale, existau condițiile cele mai propice pentru începerea unei atări activități.

În primul an de activitate, în fața Consiliului Central de conducere stăteau sarcini legate de înființarea filialelor S.R.S.C., în principalele centre ale țării, organizarea de conferințe în marile întreprinderi din Capitală, recrutarea unui activ de lectori, editarea revistei „Știință și Cultură”, organizarea fondului de cărți din fosta bibliotecă a Ateneului și deschiderea bibliotecii S.R.S.C. etc. Din primele luni de activitate s-au obținut o seamă de realizări. Într-un articol publicat de ziarul „Scînteia”, în luna octombrie 1949, se arăta că : „De la înființare și pînă astăzi activitatea S.R.S.C. s-a îndreptat în deosebi în direcția ținerii de conferințe în marile întreprinderi din Capitală. Acum Societatea a pornit la lărgirea activității sale” iar în continuare se relatează faptul că „Pînă în prezent Societatea are în București cca. 250 de membrii activi : Acțiunea de recrutare a membrilor activi și a lectorilor se desfășoară cu intensitate”¹.

Cu începere de la data de 22 octombrie 1949, S.R.S.C. a organizat un nou ciclu de conferințe în sălile Ateneului R.P.R. și Dalles, cu tema ca : „Lupta dintre materialism și idealism în gîndirea filozofică din țara noastră”, „Compoziția scoartei pămîntului”, expuneri pe teme internaționale etc. În ianuarie 1950 se inaugurează Biblioteca S.R.S.C., în strada Franklin, nr. 1—3. În rîndurile primilor conferențieri și activiști S.R.S.C. au fost prezenți Acad. Șt. S. Nicolau, S. Stoilov, N. Gh. Lupu, Gr. Moisil, E. Macovschi, C. I. Gulian, C. Paraschivescu-Bălăceanu, I. P. Puțuri și alții. Partidul a acordat o deosebită atenție muncii S.R.S.C. În articolul de fond al ziarului „Scînteia”, din 23 mai 1950, intitulat : „Tot sprijinul Societății pentru Răspîndirea Științei și Culturii”, se arăta că „A duce știința și cultura în masele largi este o sarcină de bază a regimului de democrație populară, o sarcină de bază a Partidului clasei muncitoare. Această sarcină este impusă de însăși opera uriașă de construire a socialismului, care nu poate fi dusă la capăt decît cu participarea activă și creatoare a maselor. În acest scop este necesară înarmarea milioanele de oameni ai muncii cu un bagaj cît mai cuprinzător de cunoștințe politice, științifice, tehnice”².

Referindu-se la munca S.R.S.C. și la lărgirea sferei sale de activitate, „Scînteia” sublinia că „Numai în primele trei luni ale anului 1950, au fost

¹ *Din activitatea S.R.S.C.*; în : „Scînteia”, nr. 1553 din 12 oct. 1949, pag. 3.

² „Tot sprijinul Societății pt. Răspîndirea Științei și Culturii ! în : „Scînteia”, nr. 1740 din 23 mai 1950, pag. 1.

organizate peste 5000 de conferințe științifice și politice, care au fost ascultate de circa un milion de ascultători. Au apărut primele cinci numere ale revistei „Știință și Cultură” organ al Societății și s-a pornit la editarea de broșuri cuprinzând conferințele cele mai importante¹, iar în ceea ce privește activitatea de viitor se arăta „Nobile și minunate sarcini de luptă stau în fața «Societății pentru Răspîndirea Științei și Culturii». Dar îndeplinirea acestor sarcini nu poate să constituie o problemă care să intereseze numai Societatea și pe membrii ei. Răspîndirea Științei și Culturii în popor este o cerință fundamentală a construirii socialismului care trebuie să preocupe îndeaproape întreg Partidul nostru, pe toți intelectualii cinstiți, pe toți oamenii muncii din țara noastră” și în continuare „Această muncă trebuie socotită ca o problemă de partid și de stat”².

La 23 decembrie 1950, în sala Dalles, într-o ședință prezidată de tovarășul Ion Gheorghe Maurer, a avut loc constituirea filialei București a Societății pentru Răspîndirea Științei și Culturii. Cu această ocazie a fost ales un Comitet de conducere, format din 27 membri, avînd ca președinte pe tov. Acad. Prof. Dr. N. Lupu.

Pentru această perioadă de început activitatea Filialei S.R.S.C. București nu poate fi strict separată de cea a Consiliului Central de conducere, iar mai tîrziu de cea a filialei S.R.S.C. a Regiunii București, datorită faptului că cele trei organe de conducere își aveau sediul în orașul București, inițiau acțiuni comune în vederea pregătirii lectorilor, elaborării unor conferințe, organizării de simpozioane și brigăzi științifice etc. În primii ani de activitate, o perioadă destul de îndelungată, Filiala S.R.S.C. a orașului București a funcționat în același local, (în str. Pictor Verona, 18) cu Filiala S.R.S.C. a Regiunii București, iar o altă perioadă în același sediu cu Consiliul Central de conducere (str. Biserica Amzei 5—7).

În plus, Filiala S.R.S.C. București a participat împreună cu Consiliul Central de conducere la organizarea unor simpozioane legate de aniversări culturale mondiale, au folosit împreună sala lectoratului Central din str. Biserica Amzei 5—7 sau Aula Bibliotecii Centrale Universitare, au organizat în comun o serie de expoziții de interes general, ca de exemplu : „Originea și evoluția vieții pe pămînt”, existînd o conlucrare fructuoasă. Filiala București, primind un ajutor substanțial și o îndrumare permanentă de la Consiliul Central S.R.S.C.

Filiala S.R.S.C. a orașului București reușește să pătrundă în rîndul maselor, prin organizarea de conferințe la locurile de producție, în cluburi sindicale, la colțurile roșii ale întreprinderilor. O lărgire a sferei de activitate s-a simțit mai ales atunci cînd în Capitală au fost organizate și Filialele S.R.S.C. raionale.

La începutul anului 1951, în sala Ateneului R.P.R. au fost organizate pentru perioada 3 ianuarie—13 aprilie, 6 cicluri de conferințe, cu teme ca : „Electrificarea țării aduce belșug și înalt nivel cultural pentru oamenii muncii” ; „Lumea vie în neîncetată transformare”, „Literatura în slujba poporului, mijloc însemnat de educare și mobilizare a maselor la construirea socialismului ș.a.

În această perioadă, alături de intelectuali de prestigiu ca acad. Ștefan Vencov, Emil Condurache, Eugen Macovschi, C. Paraschivescu-Bălăceanu,

¹ *Ibidem.*

² *Ibidem.*

Dumitru Almaș, vin tineri intelectuali ca Matei Alecsescu, Tache Aurelian, Florian Georgescu. Ion Corvin Sîngeorzan, Al. Roșu, Liviu Ștefănescu, Panait I. Panait și alții.

Făcînd un bilanț al primei perioade de activitate — anii 1949—1954 — constatăm că S.R.S.C., obținuse importante realizări din care o bună parte erau îndeplinite în orașul București.

Intr-un articol din revista „Lupta de clasă” privind activitatea S.R.S.C. se spunea : „În munca sa de pînă acum, Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii a contribuit la popularizarea hotărîrilor partidului și guvernului, la informarea oamenilor muncii asupra problemelor interne și internaționale, la răspîndirea cunoștințelor științifice în rîndurile oamenilor muncii. Principala activitate a S.R.S.C. constă în elaborarea și difuzarea de conferințe cu teme politice și științifice”¹, iar mai departe : „Numai în cursul anului 1953 au fost ținute peste 120.000 de conferințe, la care au participat mai mult de 12 milioane de ascultători. De un deosebit interes din partea oamenilor muncii s-a bucurat expoziția permanentă „Originea și evoluția omului” ; peste 2 milioane de oameni au vizitat această expoziție organizată de S.R.S.C. la București și în alte 90 de localități din țară. De la înființarea sa S.R.S.C. a editat 174 titluri de broșuri, într-un tiraj total de peste 3 milioane exemplare”¹.

De asemenea găsim aprecieri într-o publicație care se ocupa cu dezvoltarea culturii în țara noastră, din care cităm : „În cei aproape 5 ani de existență, Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii a organizat mai mult de 570.000 conferințe pe subiecte dintre cele mai variate din domeniul științei, tehnicii, literaturii artei, politicii internaționale, etc. Specialiștii țin conferințe în Capitală, apoi ele sînt imprimate și trimise în 12.000 cămine culturale din țara noastră ca și în cluburile sindicale. Aici textele, după caz, sînt ilustrate cu exemplificări din regiunea respectivă iar Conferințele sînt citite în fața muncitorilor și țăranilor ; 58 milioane de auditori au asistat deja la aceste conferințe în București și în provincie”².

Cu toate acestea realizările nu erau încă la nivelul cerințelor. În analiza pe care partidul a făcut-o, în anul 1954, muncii de răspîndire a cunoștințelor cultural-științifice în rîndul maselor, s-au semnalat unele lipsuri, ce trebuiau neapărat remediate pentru a se putea trece la o îmbunătățire substanțială a activității.

Ca urmare Comitetul Central al partidului a adoptat o hotărîre cu privire la îmbunătățirea activității de răspîndire în mase a cunoștințelor politice și științifice. Pe baza acestor hotărîri, „Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii” (S.R.S.C.) organizație merită să joace un rol însemnat în lupta pentru luminarea maselor — trebuie să-și ridice activitatea la un nivel mai înalt”³. În continuare erau arătate o serie de lipsuri printre care aceea că : „S.R.S.C. a neglijat una din laturile esențiale ale activității sale : asigurarea unui conținut și a unei calități corespunzătoare a conferințelor, caracterul concret, mobilizator al acestora, condiție a eficacității muncii pe tărîmul răspîndirii culturii în mase”⁴.

¹ „Lupta de clasă”. Seria a V-a, anul XXXIV, nr. 5, mai 1954, pag. 15.

² *Le développement de la Culture dans la Republique Populaire Roumaine*. Edité par l'Institut Roumain pour les Relations Culturelles avec l'étranger. Bucarest, 1954, pag. 46.

³ „Scinteia”, nr. 2955 din 24 aprilie 1954, pag. 1.

⁴ *Ibidem*.

Se trece, de fapt, la o nouă etapă în activitatea acestei societăți, prin găsierea unor noi forme de organizare a manifestărilor cultural-științifice, în cadrul lectoratelor, iar mai târziu a universităților muncitorești și populare, prin ridicarea calitativă a muncii de conducere și a pregătirii lectorilor și auditorilor pentru participarea la cursurilor nou inițiate.

Noua perioadă 1955—1962 cunoaște o dezvoltare mai rapidă, atât prin formele de organizare, cât și prin participarea maselor de auditori, Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii aducînd un aport substanțial la înfăptuirea revoluției culturale din țara noastră, mergînd în pas cu transformările petrecute în viața poporului român și ajutînd efectiv la marile prefaceri revoluționare. Intreaga activitate fiind subordonată sarcinilor construcției socialiste.

Începînd cu anul 1955, se orientează spre noi forme de organizare care să antreneze un număr mai mare de intelectuali la munca de răspîndire a culturii și mai ales mase mai mari de auditori.

În locul secțiilor mari, care activau pe lîngă birourile filialelor, se trece la organizarea secțiilor pe specialități, ceea ce duce la o înviorare a activității, prin elaborarea de teme variate, cu conținut științific legat de practica producției și de realizările contemporane ale științei mondiale.

Temele elaborate sînt avizate de conducerile secțiilor științifice, iar pentru acțiuni mai mari se organizează discuții cu lectorii și conferențiarii, în vederea unui larg schimb de păreri asupra expunerilor.

Împreună cu organele sindicale, Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii (S.R.S.C.) a înființat în Capitală și în cîteva centre raionale primele universități populare. În cinstea celui de al II-lea Congres al partidului, Filiala București, ia inițiativa înființării unei universități populare la Complexul „Grivița Roșie”, inițiativă primită cu însuflețire de salariații acestuia. Astfel se deschide, la 13 decembrie 1955, prima universitate populară la locul de muncă, la clubul C.F.R. Grivița Roșie, cu două cicluri: ciclul de marxism-leninism și probleme internaționale” și ciclul „să ne cunoaștem patria și harta lumii”. „Forma superioară de educare a adulților prin intermediul răspîndirii cunoștințelor cultural-științifice o reprezintă învățămîntul popular, care și-a găsit expresia în țara noastră în universitățile muncitorești și universitățile populare”¹.

Revista „Știință și tehnică”, editată în colaborare cu C.C. al U.T.M., și-a îmbunătățit activitatea, fiind tot mai solicitată de cititori. Broșurile de popularizare și-au mărit tirajele și numărul de titluri.

Într-un articol de fond al ziarului Știința, din anul 1955 se spunea că: „Transformarea S.R.S.C. într-o largă organizație obștească voluntară a intelectualității înaintate este cea mai importantă și actuală sarcină a conducerii S.R.S.C.”², arătîndu-se în același timp că „răspîndirea științei și culturii în masele largi populare este o muncă patriotică de înaltă răspundere. Îndeplinind cu succes această muncă, S.R.S.C. aduce o contribuție de cea mai mare însemnătate la culturalizarea maselor și la mobilizarea lor la lupta pentru pace și socialism”³.

¹ *Momente ale revoluției culturale din România*, Ed. Științifică, București, 1964, pag. 345.

² „Să îmbunătățim activitatea de răspîndire a cunoștințelor politice și științifice” În „Știința”, nr. 3319 din 25 iunie 1955, pag. 1.

³ *Ibidem*.

În același an a avut loc o consfătuire a activiștilor filialelor S.R.S.C., cu participarea organelor sindicale și secțiilor culturale ale sfaturilor populare, care a prilejuit un larg schimb de experiență, și a dus la îmbunătățirea activității de masă pe această linie.

În concluziile consfătuirii cu secretarii filialelor S.R.S.C., din 14—15 noiembrie 1955, tovarășul Eduard Mezincescu, vicepreședintele Consiliului Central S.R.S.C., sublinia: „filialele au pornit pe drumul traducerii în viață a prevederilor Hotărârii C.C. al P.M.R. cu privire la reorganizarea activității S.R.S.C., înregistrând unele succese însemnate”¹, iar în darea de seamă pe trim. I.1956 a filialei — București, se arată: „Filiala S.R.S.C. București și-a desfășurat activitatea pe trimestrul I în lumina documentelor celui de al II-lea Congres al P.M.R., căutînd să aplice în viață Hotărîrea C.C. al P.M.R. din mai 1955 cu privire la sarcinile S.R.S.C.-ului în ceea ce privește asigurarea conținutului științific, ideologic și politic al temelor, antrenarea oamenilor de știință, a activiștilor de partid și de stat la elaborarea și ținerea conferințelor”², iar pentru îmbunătățirea muncii și cuprinderea sarcinilor orașului și regiunii București, în luna februarie, s-a trecut la organizarea celor două consilii, oraș și regiune, constituindu-se Consiliul S.R.S.C. oraș București — separat de cel al Filialei regionale București, care avea să se constituie ceva mai tîrziu.

În darea de seamă pe trimestrul al doilea al anului 1956, a Filialei S.R.S.C. — oraș București, în legătură cu îmbunătățirea activității găsim că: filiala are un număr de 14 secții științifice care la începutul trimestrului au pornit cu entuziasm în muncă, și-au format colective, plan de muncă pentru elaborarea și revizuirea conferințelor, iar în orașul București în trimestrul II s-au ținut în total 796 conferințe, 20 de prezentări de filme, 5 simpozioane și 15 jurnale vorbite”³.

Filiala S.R.S.C. oraș București caută să-și lărgescă activitatea, să pătrundă cît mai adînc în rîndul maselor de oameni ai muncii, în întreprinderile și instituțiile Capitalei, în Cluburile muncitorești, răspunzînd la solicitările acestora și căutînd să ia legătura cu factorii de răspundere pentru organizarea de acțiuni variate, instructive, la un nivel științific ridicat și în acelaș timp accesibil maselor. De altfel chiar începînd cu anul 1956, se constată o creștere a numărului de conferințe — Statistica manifestărilor filialei S.R.S.C. București în anii 1955—1957, arată astfel: ⁴

	1955	1956	1957
Conferințe	2.136	2.714	2.711
Simpozioane	6	5	56
Jurnale vorbite	—	15	18
Total general =	2.142	2.714	2.785

În unele instituții, săli publice și cluburi, se încetățenește obiceiul ca săptămînal să aibe loc expuneri pe diferite teme în fața salariaților, ca de

¹ S.R.S.C. — Consiliul de conducere, *Bulet.* nr. 2/1956, pag. 1.

² Arhiva centrală C.S.C.A. *Fondul S.R.S.C., Dosar Serv. Organizatoric „Rapoarte de activitate pe anul 1956”. Dare de seamă pe tr. I. 1956 a filialei S.R.S.C. — București, pag. 1.*

³ Arhiva centrală C.S.C.A. *Fondul S.R.S.C. Dare de seamă trim. II. 1956, Filiala S.R.S.C. or. București, pag. 2.*

⁴ Arhiva S.R.S.C. oraș Buc., *Dosar vol. VII, Dări de seamă statistice.*

exemplu : la Clubul Auto-C.F.R., Clubul „Adesgo“, Clubul C.F.R. „Grivița Roșie“, Sala Furmosan, Uzinele „Republica“, Uzinele „23 August“, Casa raională de cultură „16 Februarie“, Casa de cultură „1 Mai“, Casa de cultură raională „N. Bălcescu“ ș. a.

Alături de conferințe și cicluri de conferințe, o importanță tot mai mare începe să o capete lectoratele și universitățile populare. Anul de învățămînt 1957—1958, a marcat trecerea pe o treaptă superioară a activității universităților populare prin profilarea lor pe tipuri muncitorești, pentru tineret, publice și sătești. Alcătuirea programelor s-a făcut din cicluri de lecții alese din domeniul științelor sociale, naturii și tehnici și prin asigurarea unor condiții organizatorice mai bune de funcționare. Prin conținutul atractiv al programelor ele au trezit interesul oamenilor muncii. În felul acesta s-a creat „posibilitatea cursanților de a dobîndi o serie de cunoștințe politice, științifice și tehnice, deosebit de utile pentru ridicarea nivelului lor de cultură generală și folosirea lor în procesul de producție și la creșterea productivității muncii“¹. O importanță deosebită a fost acordată educării patriotice a tineretului, prin organizarea unor prelegeri speciale avînd ca temă trecutul glorios al patriei, al luptei maselor conduse de partid în anii grei ai ilegalității, eroismul în muncă al constructorilor socialismului.

Aceste forme stabile și permanente de activitate iau o mare dezvoltare, în special la universitățile populare muncitorești, „Grivița Roșie“, „I.T.B.“, „Finanțe-Bănci“, Uzinele „23 August“, Clubul „Constructorul“, după care se extind la aproape toate marile întreprinderi și instituții din București.

În jurul filialei S.R.S.C., sînt grupați numeroși intelectuali, un adevărat activ — care participă cu entuziasm la munca de propagare a științei în rîndul maselor de oameni ai muncii.

În darea de seamă pe trim. I/1958 se scria „În munca filialei S.R.S.C. București au fost de un real folos ajutorul, sugestiile și propunerile făcute la timp de către tovarășul Acad. Prof. Dr. N. Gh. Lupu — președintele filialei care păstrează permanent un contact viu și operativ cu problemele S.R.S.C. De asemenea, subliniem ajutorul dat de tov. Acad. E. Macovschi, C. Paraschivescu Bălăceanu, Titus Cristureanu, Mihai Gafița și alții, care au răspuns ori de cîte ori au fost solicitați“².

Activitatea s-a axat în această perioadă în special pe mărirea numărului de conferințe, și ridicarea continuă a nivelului lor științific și politic, pe creșterea numărului de membrii ai Societății și îmbogățirea formelor de manifestare cu subiecte solicitate de oamenii muncii.

Astfel, între 17 aprilie și 26 iunie 1958 se organizează în colaborare cu Comitetul Orășenesc U.T.M. și revista „Știință și Tehnică“, în aula B.C.U., lectoratul „Ziua prietenilor științei și tehnicii“. Se elaborează și se expun conferințe cu teme ca : „Imagini din frumusețile pitorești ale patriei“, „Sfaturi medicale pentru tineret“, etc.

Numai în cursul trim. II.1958, filiala S.R.S.C. București a organizat în cuprinsul regiunii și orașului București un număr de 1910 conferințe din diferite domenii ale științei și culturii.

¹ S.R.S.C. — Informarea cu privire la activitatea universit. populare pe 1958—1959, pag. 1.

² Arhiva C.S.C.A. Fondul S.R.S.C. Dosar Serv. Organizatoric pe anul 1958, Rapoarte de activitate filiale. Planul de activitate trim. I. 1958 al filialei oraș București, pag. 3.

Dintre acestea, în cuprinsul oraşului Bucureşti au fost ținute 1077 conferințe iar în regiune 833. La aceste expuneri au participat cca. 250.000 auditori.

Pe întreg anul 1958, au fost totalizate 9.961 de manifestări la care au participat 1.246.770 de persoane, astfel :

Conferințe în săli publice	— 1.753 cu 350.600 participanți
Simpozioane	— 113 „ 22.600 „
Jurnale vorbite	— 75 „ 18.405 „
Conferințe în întrep., înstit. cluburi, colțuri roșii	— 8.020 „ 855.165 „

Se remarcă și îmbunătățirea sistemului de organizare a universităților populare și muncitorești, prin formarea unei Comisii orășenești de îndrumare și control, avînd ca președinte pe av. Ion Gănescu, pentru a se ocupa de tematica și conținutul cursurilor precum și de asigurarea cu lectori de specialitate.

În darea de seamă a universității muncitorești de la Uzinele „Grivița Roșie“, pe anul de învățămînt 1958—1959, se sublinia : „Trebuie să arătăm

Aplicații practice cu cursanții unei universități populare la Observatorul Astronomic al Academiei R.P.R.

că programul analitic al acestui an, program care a cuprins 5 cicluri și mai cu seamă strădania conducerii Filialei S.R.S.C. ca în tot cursul anului, lecțiile să fie predate de aceiași profesori a făcut ca mobilizarea la cursuri să fie mulțumitoare, avînd adesea o frecvență de peste 130 tovarăși¹,¹ (din cei 143 înscriși în acest an, (n. aut.).

De la an la an, activitatea filialei se îmbunătățește, mergînd în special pe linia adîncirii muncii și ridicării ei din punct de vedere calitativ. De o largă popularitate se bucură expunerile de astronomie și cosmonautică, conferințele din domeniul biologiei, medicinei, științelor sociale, cu teme ca : „Soarele și sistemul solar“, „Pămîntul și locul său în univers“, „Originea și evoluția omului“, „Apariția vieții pe pămînt“, „Originea limbii și formării poporului român“, conferințele legate de sărbătorirea a 500 de ani de atestare documentară a orașului București, cele de combaterea misticismului, informării bogate în domeniul politicii interne și internaționale, etc. În trim. II și IV al anului 1959, s-au ținut un total de 4.991 manifestări cu 596.150 participanți².

În cursul anului 1960, s-au ținut : 5.145 de expuneri în săli publice, cluburi, instituții, cămine culturale la care au participat 702.760 persoane, 1.782 lecții la universitățile populare la care au asistat 177.160 persoane și 6.964 expuneri în cadrul lectoratelor cu 1.090.222 participanți³.

Pentru merite deosebite în activitatea de răspîndire a cunoștințelor științifice și politice în rîndul oamenilor muncii se instituie insigna „Evidențiat pentru activitatea S.R.S.C.“, care se înmînează celor mai buni activiști pe această linie, împreună cu decizia în baza căruia s-a conferit insigna.

Răspîndirea în rîndul maselor a cunoștințelor științifice, ridicarea nivelului cultural, au creat condiții optime pentru însușirea științei marxist-leniniste, pentru desrădăcinarea din mintea oamenilor a concepțiilor mistico-religioase despre lume, contribuind la formarea unei morale noi, socialiste.

Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii a desfășurat o largă activitate de informare a oamenilor muncii asupra politicii partidului nostru, asupra principalelor evenimente internaționale, a popularizat politica internă și externă a Republicii Populare Romîne, aducîndu-și contribuția la construirea socialismului, la lupta pentru pace și destindere internațională.

În cinstea celui de-al III-lea Congres al partidului, S.R.S.C. — filiala București a popularizat realizările obținute de oamenii muncii, sub conducerea partidului, a arătat maselor saltul obținut în toate domeniile în anii socialismului, fiind astfel o verigă importantă a muncii de propagandă în probleme de actualitate.

La Congresul al III-lea al partidului, în 1960, s-a subliniat încă odată că „trebuie îmbunătățită și lărgită, cu activă participare a oamenilor de știință și cultură, munca de răspîndire a cunoștințelor științifice, de popularizare, pe înțelesul maselor largi, a concepției materialiste despre lume, de combatere a vederilor înapoiate, superstițiilor, prejudecăților și misticismului“⁴.

¹ Darea de seamă asupra activității Universității Populare Muncitorești „Grioița Roșie“. București, 1959, pag. 2.

² Arhiva S.R.S.C. oraș Buc. *Dări de seamă trim. II și IV. 1959.*

³ Datele sînt totalizate pe baza centralizatoarelor statist. trim. aflate în arhiva Comisie pt. Răsp. Științ. a or. Buc. *dosar statistici 1958—1959.*

⁴ Gheorghe Gheorghiu-Dej. *Raport la cel de-al III-lea Congres al P.M.R.*, Ed. Politică, București, 1960, pag. 102.

Principala activitate a filialei S.R.S.C. București, s-a axat în această perioadă pe popularizarea documentelor Congresului III al partidului, a sarcinilor planului de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965, a prevederilor referitoare la munca ideologică în rindul maselor pentru

Acad. Prof. I. Făgărășanu și Acad. Prof. E. Macovski la o expunere de medicină, în aula Bibliotecii Centrale Universitare

înfăptuirea directivelor trasate de partid, corespunzătoare noii etape de dezvoltare a țării noastre.

A crescut, în același timp, răspunderea față de întreaga activitate desfășurată de organele S.R.S.C., în raport cu noile obiective legate de desăvârșirea construcției socialiste.

De altfel întreaga activitate are o linie ascendentă.

În anul 1961, în cadrul filialei S.R.S.C. oraș București, s-au ținut 6.574 conferințe, dintre care : 4.951 în întreprinderi, instituții, cluburi, 1.623 în cămine culturale sătești, la care au participat 1.234.100 persoane, s-au ținut 3.263 lecții în cadrul universităților populare, audiate de 350.150 cursanți, 8.129 expuneri în cadrul lectoratelor cu 1.568.950 participanți.¹ În anul 1960—1961 au funcționat 33 de universități populare și muncitorești din care 27 organizate în marile întreprinderi.

¹ Datele centralizate de autor — după dările de seamă ale filialei, aflate în arhiva S.R.S.C. — oraș București.

Constituirea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, în anul 1962, a corespuns pe deplin etapei de dezvoltare a revoluției culturale, fiind în pas cu noile cerințe ale vieții. Înființarea Comitetelor de Cultură și Artă a creat toate condițiile pentru participarea tuturor intelectualilor la opera de răspândire a culturii în popor. „Caracteristica principală a Comitetelor de Cultură și artă o constituie faptul că în cadrul lor se îmbină într-un mod original conducerea pe linie de stat cu inițiativa și activitatea obștească a zecilor de mii de oameni de știință, cultură și artă de pe întreg cuprinsul țării”¹.

Noua organizare în domeniul conducerii culturii, avea să ducă la o nouă etapă și în munca de masă pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice. În cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, s-a constituit Consiliul pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice, care a preluat întreaga activitate a S.R.S.C. pentru a o continua în condițiile noi create. Președinte a fost numit scriitorul Demostene Botez. Așa cum s-a arătat cu ocazia constituirii Consiliului, „odată cu înființarea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, activitatea de răspândire a cunoștințelor cultural-științifice în mase a trecut în atribuțiile acestuia. A fost necesară această măsură deoarece în afară de S.R.S.C. aveau atribuții similare și alte organizații de stat sau obștești, ivindu-se astfel paralelisme care împiedicau buna coordonare și îngreunau controlul asupra conținutului acestei munci. Activitatea de răspândire a cunoștințelor politice, științifice, culturale se va desfășura pe baze obștești, prin antrenarea largă a intelectualității de la orașe și sate”².

În luna iulie 1962, are loc constituirea Comitetului pentru Cultură și Artă al orașului București și în cadrul acestuia a Comisiei pentru răspândirea cunoștințelor științifice a orașului București, a cărui sediu a fost fixat în Piața Cosmonauților nr. 7.

Președinte al noii comisii a fost desemnat Prof. universitar Jean Livescu, vicepreședinți fiind C. Paraschivescu-Bălăceanu și Titus Cristureanu, iar secretar Prof. Alexandru Hoajă. Comisia numără 46 de membri, oameni de știință și cultură de diferite profesii.

Etapa istorică a desăvârșirii construcției socialiste în România se bazează tot mai mult pe aportul maselor, pe participarea lor directă la conducerea treburilor de stat și obștești, pe un nivel superior de cunoștințe, în raport cu dezvoltarea științei și tehnicii mondiale. Cuprinderea unor mase mari de auditori necesită cadre specializate, cu o înaltă calificare, capabile să facă expuneri interesante, cu un bogat conținut de idei, pe înțelesul lor și care să fie în același timp la nivelul celor mai recente cuceriri în domeniul științei, tehnicii și culturii. Pentru ducerea unei astfel de activități, au fost create în cadrul comisiei orașenești 12 secții științifice, 1) Socialism științific și Filozofie), 2) Secția de cunoștințe economice — economie politică industrială și agrară, 3) Istorie, 4) Politică internațională și științe juridice, 5) Pedagogie-psihologie, 6) Literatură, artă, muzică, 7) Cunoștințe medicale, 8) Biologie, 9) Geografie-geologie, 10) Astronomie-cosmonautică,

¹ I. Moraru. *Comitetele de Cultură și Artă* — „Contemporanul” nr. 11 (909) din 13 martie 1964, pag. 1.

² „Scinteia”, nr. 5561, din 16 iunie 1962, pag. 4.

11) Combaterea misticismului și 12) Științe tehnice, iar la raioane, grupa-rea lectorilor s-a făcut pe trei colective principale 1) Științe sociale, 2) Științele naturii și tehnice și 3) Agricultură, în raioanele care au comune subordonate cu profil agrar.

Noua organizare a dus la o lărgire considerabilă a activității în raport cu anii trecuți și la o participare mai largă a intelectualității la această muncă nobilă de răspîndire a cunoștințelor științei și culturii în rîndurile auditorilor, tot mai numeroși. Cîteva date statistice pe ultimii ani, ne arată următoarea situație :

	Anul 1962	Anul 1963	Anul 1964 **
Total conferințe expuneri din care :	24.550	32.391	36.041
în întreprinderi, instituții și cluburi	16.739	17.509	26.100
Cămine culturale la sate	6.313	7.837	6.900
în sălile publice	1.498	7.045	3.041
nr. total al participanților	3.738.129	3.608.671	4.427.170 *

Pentru alcătuirea planului tematic al conferințelor pe anul 1964, Comisia pentru răspîndirea cunoștințelor științifice a orașului București s-a adresat instituțiilor centrale de stat, institutelor de cercetări științifice, institutelor de învățămînt superior, care în majoritatea cazurilor au venit cu propuneri prețioase și de cele mai multe ori au propus titluri de teme și chiar pe autorii acestora. Astfel s-a putut centraliza temele de conferințe și alcătui planul pe anul 1964, care cuprinde : 115 teme de tehnică, 49 teme de medicină, 6 teme de astronomie, 11 teme de istorie, 14 teme geologie-geografie, 5 teme agrozooveterinare, 22 teme de economie politică, 11 teme biologie-științe naturale, 7 teme pedagogie-psihologie, 21 teme juridice, 39 teme de literatură și artă.

Tot pe baza acestor propuneri și a legăturii cu instituțiile respective s-au organizate lectoratele Caselor de cultură raionale și lectoratele de la marile întreprinderi, ca de ex. Clubul U.C.M.B. lectoratul, „20 de ani de mărețe realizări pe drumul construirii socialismului“, Casa de Cultură a raionului V. I. Lenin, „Probleme de astronomie“ și „Mari creatori ai muzicii universale“, Clubul uzinelor „Vulcan“ — „Să fii un om înaintat al epocii tale“ și „Probleme de astronomie“, Casa de Cultură a Tineretului din raionul Grivița Roșie — „Cronica anului 20“ — Casa de cultură a raionului 16 Februarie „Mari creatori ai literaturii universale“, Clubul Sindicatelor Sanitare, „Valorificarea frumuseților și bogățiilor patriei în anii puterii populare“, Casa de Cultură a raionului 1 Mai, „Probleme de Endocrinologie“, „Muzeul Antipa“, „Natura și viața“, Casa raională de cultură 23 August „Cunoștințe medicale“, Clubul Comerț-Cooperație „Harta patriei la a XX-a aniversare“ etc. S-au organizat la casa de cultură a raionului V. I. Lenin expuneri sub formă de simpozioane ca de exemplu cel intitulat : „Crește continuu presti-

* Datele sînt centralizate pe baza statisticelor întocmite de Comisia pentru răspîndirea cunoștințelor științifice a orașului București și cuprind totalul manifestărilor organizate pe Capitală de Comisia Orașenească și cele 8 Comisii raionale, inclusiv lecțiile predate la universitățile muncitorești și universitățile populare. Nu sînt cuprinse manifestările organizate de Lectoratul Central și Universitatea Populară — București.

** Pentru anul 1964, datele ce se referă la expunerile ținute, pe domenii sînt : 23 551 politico-sociale, 6 842 științele naturii, 2 187 agricultură, 3 461 altele.

giul internațional a științei și culturii românești“ ținut de profesor Dr. Ana Aslan și Prof. Dr. Gh. Dem. Longhin. În afară acestora s-au ținut numeroase conferințe cu teme ca : „Concluzii privitoare la problema formării poporului român și a limbii române“, „Unirea Transilvaniei cu România, încheierea procesului de constituire a statului național român“, „Participarea României la războiul drept antihitlerist“, „Industrializarea construcțiilor de locuințe“, „Probleme de sistematizare și construcție complexă a orașului în R.P.R.“, „Importanța apelor subterane în economia națională“, ș.a. Activitatea Comisiei orășenești pentru răspândirea cunoștințelor științifice s-a bazat pe aportul substanțial al unor oameni de știință și cultură ca : Acad. St. Milcu, Acad. Miron Niculescu, Titus Cristureanu, Prof. Dr. I. Th. Riga, Prof. Univ. Panait Victor Cotesco, Prof. Univ. Constantin Drimbă, membru corespondent al Academiei R.P.R., C. Paraschivescu-Bălăceanu, actualul președinte al Comisiei Orășenești.

Pentru orașul București, trebuie avut în vedere și activitatea desfășurată de Lectoratul Central și Universitatea Populară București.

Lectoratul Central, ca unitate de sine stătătoare a activat din iulie 1962 pînă în iulie 1964, grupînd în jurul său intelectuali de prestigiu care au desfășurat o muncă susținută de educație științifică, artistică, socială și politică a maselor, atît în București cît și în provincie. În București majoritatea manifestărilor au avut loc în sălile din Str. Biserica Amzei 5—7, Aula B.C.U., sala Dalles, sala mică a Palatului R.P.R., îmbrăcînd forme variate ca : seri de muzică și poezie, simpozioane, conferințe, prezentări de filme, medalioane, dicționare, caleidoscoape, cicluri de conferințe cu teme ca : „Înaintași ai culturii românești“, „Capodopere în pictura universală“, Pagini din folclorul nostru“, „Electronica în slujba omului“, „Înfloresc regiunile patriei“, „Bogățiile subsolului țării noastre“ etc.

Pe lîngă Lectorat, a activat un colegiu compus din academicieni, profesori universitari, oameni de știință și artă, al cărui președinte a fost Prof. univ. Edmond Nicolau.

În afară manifestărilor organizate în București, Lectoratul Central a trimis conferențieri în provincie, ducînd lumina științei și culturii în cele mai depărtate orașe ale țării. Academicienii Ștefan Milcu, Emil Condurache, Eugen Macovschi, Gh. Vrînceanu, Grigore Moisil, membrii corespondenți ai Academiei, Prof. Dr. Emil Crăciun, Gh. Ștefan, Eusebiu Camilar, prof. univ. Tudor R. Popescu, sînt numai cîteva nume din lista celor mai prezenți conferențieri. Numai în luna decembrie 1963 au fost organizate în București 45 manifestări cu 3982 participanți, la care au fost antrenați 49 intelectuali (5 academicieni, 4 profesori universitari, 4 conferențieri universitari, 5 lectori universitari, 4 oameni de artă, 8 cercetători științifici, 5 ingineri, 1 medic, 3 activiști de stat și alții), iar în celelalte 11 luni ale anului 1963 au avut loc 365 manifestări cu 72.433 participanți.

Pe de altă parte trebuie să subliniem, ca o formă nouă, Universitatea Populară a orașului București, care și-a deschis cursurile sub această titlatură în toamna anului 1962, aparținînd de Comitetul de Cultură și Artă al orașului București și de Consiliul Local al Sindicatelor, funcționînd în anul școlar 1962—1963 cu 12 cursuri și cu 4200 de cursanți (oameni ai muncii de diferite profesii, studii etc.).

Prestigiul Universității, eficiența cursurilor, au dus la mărirea numărului de cursanți, ajungînd în anul școlar 1963—1964 la 7760 iar numărul

cursurilor la 20. În anul școlar 1963.—1964 au fost preluate Universitatea muncitorească de cultură muzicală și Universitatea populară de artă plastică, Universitatea luînd titlatura de Universitatea Populară București și ținînd din punct de vedere administrativ și al coordonării de C.R.C.C.S. din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă.

Această formă permite cursanților să-și aleagă singuri cursurile care-i interesează și să-și completeze cunoștințele fără a-și părăsi locul de muncă.

Moment din perioada înscrierilor la Universitatea Populară București.

Masele de oameni ai muncii audiază cursuri ținute de savanți și oameni-de cultură de mare prestigiu ca de exemplu : Academicienii Andrei Oțetea, I. Făgărășeanu, C. I. Gulian, M. Beniuc, E. Macovschi, Șt. Milcu, membrii corespondenți ai Academiei R.P.R., Demostene Botez, Eusebiu Camilar, Florin Ciorăscu, Petru Spacu, Th. Bugnariu, Stanciu Stoian, Gh. Ștefan, Prof. universitari Călin Popovici, N. N. Condeescu, Ervin Hutira, Octav Livezeanu, C. Herbst, oameni de artă ca : Sică Alecsandrescu, Alfred Mendelsohn, Tudor Ciortea, Radu Beligan, Sandina Stan, Mihnea Gheorghiu și alții. Aici au predat regretații Tudor Vianu și Ion Marin Sadoveanu.

Dacă vom face o scurtă comparație numai a acestei forme de răspîndire a culturii în mase cu ceea ce a reprezentat în trecut universitatea de la „Ateneul Român“, vom vedea saltul uriaș produs în țara noastră și în acest domeniu. În darea de seamă a Comitetului „Ateneului Român“, pe anul 1938, legat de universitatea „Ateneului Român“, care era în al 18-lea an, se spunea:

„seria a 66“ de conferințe începută în iarna anului 1937 s-a continuat în 1938 până la 10 aprilie, apoi a început seria a 67-a la 6 noiembrie”,¹ în continuare se arăta că în seria a 66-a (a doua parte) de la 9 ianuarie — la 19 aprilie 1938, a avut loc 15 conferințe, iar în seria a 67-a 1938—1939 (prima parte) de la 6 noiembrie la 18 decembrie, s-au ținut 7 conferințe, și că, „din aceste 22 de conferințe, 19 au fost ținute de membrii și 3 de persoane care nu sînt membri”². Astfel în anul 1938 s-au ținut în cadrul universității de la Ateneul Român, un total de 22 conferințe.

Universitatea Populară București care a preluat în anul 1964 și atribuțiile Lectoratului Central, va funcționa în anul școlar 1964—1965 cu 21 de

Regretatul Ion Marin Sadoveanu în milocul cursanților săi de la Universitatea Populară București (1963).

cursuri avîndu-se în vedere solicitările oamenilor muncii pentru cursuri noi ca de exemplu : „Tehnica secolului XX“, „Cursul de Cibernetică“, studierea limbilor moderne etc., va trimite conferențieri în provincie și va organiza o serie de manifestări centrale, lecții și conferințe, ea fiind „o universitate populară de înalt nivel atît prin corpul său de lectori, format din cele mai cunoscute personalități ale vieții noastre cultural-științifice, cît și prin condițiile deosebite de organizare ; aici se experimentează cele mai bune forme de propagandă științifică, specifice învățămîntului popular, această universi-

¹ „Anuarul Ateneului Român pentru 1938“, București 1939, pag. XXX.

² *Ibidem*, pag. XX.

tate tinzînd să devină un centru metodologic de îndrumare a tuturor universităților populare din țară”¹.

S-a îmbunătățit în același timp activitatea universităților muncitorești și populare. În anul școlar 1963—1964, au funcționat în Capitală 45 universități muncitorești populare, dintre care, 37 universități muncitorești, — în marile uzine, fabrici, instituții centrale și cluburi și 8 universități populare, (5 universități populare raionale pentru femei, o universitate la Cooperația

Prof. univ. Radu Voinea de vorbă cu cursanții.

meșteșugărească (U.C.M.B.), două universități populare pentru soțiile de ofițeri).

O dovadă a eficacității cursurilor este faptul că din cei 9.000 cursanți înscriși la începutul anului școlar, peste 60% au avut o frecvență bună și foarte bună, adică au participat la peste 75% din numărul prelegerilor ținute.

Se remarcă de asemeni compoziția cursanților. „În orașul București, 80% din numărul total al celor înscriși îl formează muncitorii din întreprinderi”², apreciindu-se că „Una dintre formele cele mai active de îmbogățire a cunoștințelor oamenilor muncii, de influențare ideologică a acestora o constituie universitățile muncitorești și universitățile populare...”³.

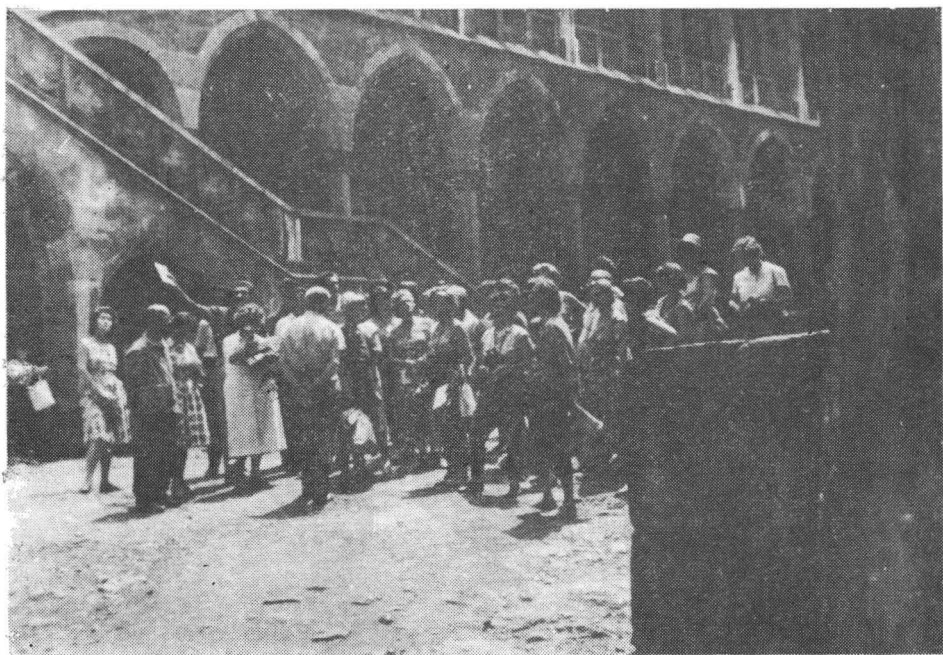
¹ „Momente ale revoluției culturale din România”, Ed. Științifică, București 1964, pag. 347.

² „Lupta de clasă”, nr. 12 — decembrie 1963, pag. 77.

³ *Ibidem*.

La sfîrșitul anului 1964, Comisia pentru răspîndirea cunoștințelor științifice a orașului București, a organizat Universitatea populară a Casei raionale de cultură „V. I. Lenin”, cu următoarele cursuri : 1. „Pagini din istoria universală”, 2. „Din literatura universală”, 3. „Biologia și tainele vieții”, 4. „Cunoștințe medicale” și 5. Cursuri de limbi străine”, la care s-au înscris peste 1 900 de oameni.

Numărul mare de manifestări, calitatea conferințelor expuse în uzine, săli publice, cămine culturale, universități populare și muncitorești, varia-

O altă formă folosită pentru lărgirea cunoștințelor : excursiile în țară,

tea temelor abordate, explicarea celor mai recente cuceriri ale științei și tehnicii, asimilarea termenilor noi, au contribuit la lărgirea orizontului cultural și politic al oamenilor muncii, la educarea lor în spiritul ideilor umaniste ale socialismului.

Activitatea de răspîndire a cunoștințelor cultural-științifice ocupă un loc însemnat în cultura contemporană a Bucureștiului fiind o componentă de bază a acesteia.

Datele referitoare numai la orașul București și sînt concludente pentru marele avînt obținut în ridicarea nivelului de cunoștințe al maselor populare din țara noastră.

Preluînd cele mai bune tradiții ale vechii societăți culturale a „Ateneului Român”, Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii — Filiala București, și-a început activitatea pe baze noi, cu un conținut nou, avînd un caracter popular, de masă, atît prin numărul mare de participanți la

manifestările organizate cît și prin numărul mare de intelectuali antrenați să desfășoare pe baze obștești o muncă susținută de popularizarea științei și culturii în rîndul maselor largi de oameni ai muncii.

În activitatea de răspîndire a cunoștințelor cultural științifice, în perioada anilor 1949—1964, distingem trei etape mai importante.

— Prima etapă, se caracterizează prin ținerea conferințelor în săli publice și pătrunderea conferințelor în uzine, întreprinderi, cluburi muncitorești.

— A doua etapă se remarcă prin organizarea lectoratelor și a universităților populare și muncitorești, forme mai stabile și permanente, printr-o adîncire a muncii desfășurată în cluburi muncitorești, organizarea de manifestări publice mai ample sub forma simpozioanelor, ciclurilor de conferințe, jurnalelor vorbite, etc.

— A treia etapă, deosebit de importantă pentru îmbutătățirea conținutului întregii munci, are loc o dată cu organizarea activității în cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă.

În componența comisiilor științifice au fost atrase pe baze obștești cele mai capabile forțe intelectuale, au crescut numărul acțiunilor organizate în forme stabile pe lîngă casele de cultură raionale ale tineretului și ale sfaturilor populare precum și ciclurile de conferințe ținute în sălile publice.

Pentru Capitală se remarcă în plus crearea Universității Populare București.

Societatea pentru Răspîndirea Științei și Culturii a avut un rol important în desfășurarea revoluției culturale din țara noastră, prin aportul adus la răspîndirea cunoștințelor științifice în rîndul maselor populare, ajutînd la formarea conștiinței socialiste a acestora, la educarea în spirit marxist-leninist.

Organizarea acestei activități pe un plan superior, în cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, în conformitate cu noile cerințe ale desăvîrșirii construcției socialiste în țara noastră, face ca munca de răspîndire a cunoștințelor științifice și culturale să fie deosebit de utilă, aducînd un aport substanțial la munca de propagandă, contribuind la formarea omului cult înarmat cu cele mai moderne cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, constructor al Romîniei socialiste.

